

Henryk Paprocki

Biblijne podstawy postu

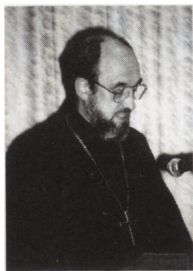
Elpis 5/7/8, 9-10

2003

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

BIBLIJNE PODSTAWY POSTU

Stary Testament przekazał nam wezwanie do postu i pokuty: „Kiedy pościcie, czy pościcie dla Mnie?” (*Za 7, 5*). Proroctwo Zachariasza zawiera teologię postu – nie chodzi tylko o spożywanie pokarmów, ale o rezygnację ze zła i grzechu. Post służy też do wypędzania złych duchów (*Mt 17, 21*). Jezus Chrystus wyraźnie żądał postu od swoich wyznawców: „Kiedy syn będzie zabrany, wtedy będą pościć” (*Mt 9, 15*) oraz „Czy goście weselni mogą pościć, dopóki oblubieniec jest z nimi? Lecz przyjdzie czas, kiedy zabiorą im oblubieńca, w ów dzień będą pościć” (*Mt 2, 19; Łk 5, 34*). Równocześnie Jezus Chrystus zwrócił uwagę, że post nie ma na celu zyskania poklasku i uznania, ale ma być ofiarowany Bogu (*Mt 6, 17*). Stary Testament znał praktykę postną esseńczyków i śluby naziratu, a także post pierworodnych przed świętem Paschy. Ten post trwał do wieczora. Chrystus atakował w praktyce postnej Starego Testamentu nie sam post, ale fałsz i obłudę faryzeuszy, wiążące się z postem (*Mt 6, 16-18*).

W chrześcijaństwie pierwotnym post rozwinął się od jednego dnia do 40 dni, co było praktyką znaną już w IV w. Ten post był wzorowany na poście samego Chrystusa (*Mt 4, 1-2; Łk 4, 1-2*). Wiąże się z nim biblijna symbolika „40” – co jest znakiem wędrówki, poszukiwania, dochodzenia do celu. Wielki Post jest więc drogą do Paschy. Jest to wędrówka duchowa do święta, ale nie jest to jedno z wielu świąt, ale „święto nad świętami”. Wielki Post jest przeżywany jako „kanon pokutny”. Złą praktyką jest traktowanie postu jako przymusu pokarmowego i przymusu spowiedzi, gdyż post powinien być pragnieniem zjednoczenia się z Chrystusem.

Głównym celem postu w starożytności chrześcijańskiej było przygotowanie katechumenów do chrztu. Tradycja przypisuje ustanowienie postu Apostołom. Dniem postnym był na pewno Wielki Piątek. W III w. była to jeszcze „pascha krzyża” i dopiero w tym okresie zaczęto mówić na temat „paschy zmartwychwstania”. Historyk Kościoła, Sokrates Scholastyk (*Historia kościelna V, 22*) podaje, że 14 Nisan i niedziela po niej

(tradycja Janowa oraz tradycja Piotra i Pawła) były poprzedzone postem. Świadek Tertuliana mówi o poście dwudniowym, który stał się załącznikiem postu 40-dniowego. Post czterdziestogodzinny stał się postem czterdziestodniowym. Jeszcze w III w. słowo „pascha” używano w sensie „post”. W III w. post czterdziestodniowy stał się powszechny, chociaż nie wszędzie, i wiązał się z chrztem jako połączeniem z Chrystusem, zmianą życia. W IV w. post był wszędzie czterdziestodniowy, o czym świadczy Sobór Nicejski (325 r.) i Euzebiusz z Cezarei.

Post jest więc wędrówką, a wędrówka wymaga przygotowania – stąd pojawienie się tak zwanego „przedpościa” w V lub VI w.

Co nadaje sens poszczeniu?

W Biblii okres czterdziestu dni (lub lat) odgrywa znaczącą rolę symboliczną. Jest to czas pokuty, oczyszczenia, odrodzenia się do nowego życia, oczekiwania, przygotowania, zakończenia cyklu. Przywołajmy najważniejsze wydarzenia biblijne, wiążące się z czterdziestoma dniami (lub latami):

1. potop – deszcz padał 40 dni (Rdz 7, 12),
2. Mojżesz spędził 40 dni na Synaju (Wj 24, 18),
3. Izrael wędrował 40 lat przez pustynię (Lb 14, 33-34),
4. Dawid królował 40 lat (2 Krl 5, 4),
5. Salomon królował 40 lat (3 Krl 11, 42),
6. Joas królował 40 lat (2 Krn 24, 1),
7. Goliat wzywał wojsko Izraela do walki przez 40 dni (1 Krl 17, 16),
8. Eliasz dostał od anioła posiłek na 40 dni wędrówki (3 Krl 19, 8),
9. Niniwa pokutowała przez 40 dni (Jon 3, 5-9),
10. Chrystus pościł przez 40 dni (Mt 4, 2),
11. okres od zmartwychwstania do wniebowstąpienia trwał 40 dni (Dz 1, 3),
12. przywilej azylu w sanktuariach i kwarantanna trwały 40 dni,
13. Chrystus nauczał przez 40 miesięcy,
14. Jezus zmartwychwstał po 40 godzinach.

W tym właśnie, biblijnym świetle, należy patrzeć na post jako na przeżycie duchowe, które ma dla człowieka istotne znaczenie w jego własnej wędrówce przez życie ku zmartwychwstaniu.